Osaaminen ja digi & HR
Mika Tuuliainen

12.10.2021 HE 146/2021 vp

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

Lausunto: Tutkimus-, kehitys- ja innovaatio –toiminnan tukeminen. Vuoden 2022 valtion talousarvioehdotuksen uudet toimet ja niiden vaikutukset sekä TKI-toiminnan kehittämiskohteet
Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Elinkeinoelämän keskusliitto EK (myöh. EK) kiittää mahdollisuudesta lausua vuoden 2022 talousarvioehdotuksen TKI-toimista ja vaikutuksista.

Korona on vauhdittanut meneillä olevaa elinkeinoelämän rakennemuutosta, johon vaikuttavat vahvasti ilmastonmuutos, digitalisaatio ja kaupungistuminen. Suomen tulee saada vauhdilla kiinni talouskasvusta. Kasvua uhkaa Suomessa sekä akuutti pula osaavasta työvoimasta että uudistumiseen tähtäävän pidemmän aikavälin TKI-rahoituksen näkymän puuttuminen.
Talouskasvun vauhdittaminen edellyttää työperäisen maahanmuuton vauhdittamista, ml kansainväliset tutkijat ja opiskelijat, jotka osaltaan tukevat innovaatio-osaajien vahvistumista Suomessa ja kansainvälisten investointien houkuttelua Suomeen. Siksi TKI-rahoituksella on erityinen merkitys tässä koronan jälkeisessä ajassa.

EK kiinnittää huomiota vuoden 2022 talousarvioehdotuksen TKI-toimintaan liittyen seuraaviin seikkoihin:

- Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi nostaa tki-investointien osuus neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Nyt lausuttavana olevan tki-toimiin liittyvän talousarvioehdotuksen osalta valitut toimet ovat ennustettavuuden ja pitkäaikaisen tki-näkymän suhteen hämmentäviä. Uskottava sitoutuminen sekä 2030 tki-tavoitteeseen että valtion rahoituksen kasvattamiseen puuttuvat edelleen.

- Talousarvioehdotuksessa mainitut elinkeinoelämävetoisen kumppanuusmallin kehittäminen sekä veturiyritysohjelman jatkaminen ja rahoituksen lisääminen ovat kannatettavia asioita. Talousarvioehdotus ei kuitenkaan konkretisoi tki-toimien suhteen, mitä mainitut asiat resursoinnin kannalta tarkoittaisivat.

- Talousarvioehdotuksen mukaan vuonna 2021 käyttöön otettu ns. suppean TK-verokannusteen lisävähennyksen määrää kasvatetaan ja määräaikaa pidennetään vuoteen 2027. Vaikka lisävähennys on tervetullut, niin tämä näyttäytyy EK:lle keskeisen laajan kannusteen lukitsemisena.
  Toivomme, että nykyisessä muodossa olevan verokannusteen käyttöastetta seurataan aktiivisesti ja ollaan valmiit tekemään muutoksia yrityslähtöisesti laventamalla TK-verovähennyksen käyttöä. On pelko, että yritykset eivät löydä suppeaa TK-verokannustetta ja näin ollen käyttö jäisi marginaaliin.

- Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen suuntaaminen tki-toimintaan vuosina 2021–23 on kannatettava. EU:n elpymisrahoitus tuo tärkeää kertaluonteista lisärahoitusta.
  EK katsoo, että tämä ei riitä lisäämään hallituksen uskottavuutta elinkeinoelämälle tki-toimien pitkäjänteisenä kumppanina ja kirittäjänä. Tarvitaan pysyviä päätöksiä ja ennakoivuutta luottamuksen palauttamiseksi. Pitkäjänteinen rahoitustiekartta tarvitsee kivijalakseen kansalliset panokset.

- Odotukset parlamentaarisen tki-työryhmän konkreettisesta keinovalikoimasta saavuttaa 4 prosentin tavoite kasvaa. Tarvitaan laaja TK-verokannuste ja rinnalle myös suoraa, pitkäjänteistä avustusrahoitusta. Suomen malli on yhteistyön malli. Isoissa muutoksissa korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja yritykset kirittävät toisiaan. Tästä syystä myös yrityksille on oltava avustusrahoitusta TK-verokannusteen rinnalla.

- Innovatiivisten julkisten hankintojen osuuden nostaminen 10 prosenttiin julkisista hankinnoista vaalikauden loppuun mennessä on kannatettavaa. Talousarvioesityksessä ei ole näkymää tämän asian konkreettisesta edistämisestä osana tki-toimia.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Mika Tuuliainen
Johtava asiantuntija